

Vintergråvej

*En brise vugger sig kåd og øm,
mens gråvejrsfarverne våge,
den nynner vildsomt om verdens drøm
bag virkelighedens tåge.
Der er længe til jævndøgn endnu.*

*Der hulker sagtelig sø mod bred,
en hemmelig ve den dølger,
en hemmelig latter glider med
på blindt berusede bølger.
Der er længe til jævndøgn endnu.*

*Bag fjorden fjern er en anden kyst
med disede farvers dvale,
og bakkerne tynges af rummet tyst
og gaber med grønne dale.
Der er længe til jævndøgn endnu.*

*I disen dæmrer en farvet sky
så blødt som et barndomsminde;
der ligger lønlig af gråd og gry
et lys i gråvejret inde.
Der er længe til jævndøgn endnu.*

*Der ånder en underlig løvsprings-luft
fra gemte gærende steder;
en anelse ånder den muldne duft
om rugen og fuglereder.
Der er længe til jævndøgn endnu.*

Thøger Larsen, 1927, "Trækfuglevej"

Historieløshed i nutidskulturen

Onsdag den 7. februar gæster historiker, samfundsforsker, forfatter og foredragsholder Michael Böss foreningen. Han har igennem en årrække markeret sig stærkt i medierne som kommentator og deltager i den offentlige debat. Han bevæger sig på en bred palet af emner, men er særligt engageret i spørgsmål om centrum-udkant, skole og uddannelse, værdipolitik og "tidsånden". Han var en central skikkelse i tilblivelsen af Bertel Haarders "Danmarkskanon".

Ud over et stort akademiske forfatterskab har han udgivet debatbøgerne "Forsvar for nationen", "Republikken Danmark" og "Det demente samfund" i 2014. Den sidste bog vakte stor opmærksomhed for forfatterens opgør med nutidens "historieløshed".

Vi er på vej mod et dement samfund

Danskerne lever i en nutidskultur, hvor vi er blevet til produktionsfaktorer i stedet for borgere. Det gør os til lette ofre for politikere, der tror på "nødvendighedens politik", mener historiker Michael Böss.

"Vores samfund viser stigende tegn på demens. Når man rammes af demens, mister man først evnen til at erindre, siden ændrer man personlighed – og til sidst bliver man ukendelig for dem, der holder af én. Det frygter jeg er på vej til at ske for os. Et samfund uden erindring falder fra hinanden", siger Michael Böss. Hans overordnede pointe er, at politikerne og en tek-

nokratisk elite i den offentlige administration er medansvarlige for, at samfundets institutioner og danskerne er ved at miste sansen for fortiden.

Problemet er, at historieløsheden gør os lette at manipulere med og fratager os muligheden for at opleve mening med tilværelsen.

“Vi lever i en nutidskultur, hvor vi kun fokuserer på øjeblikket, mens vi glemmer fortiden og bekymrer os over fremtiden. Det betyder, at de, der styrer vores samfund, reducerer os mennesker til produktionsfaktorer – mens hjerneforskerne samtidig gør os til nogle kemisk-biologiske maskiner med en række psykiske, fysiske og materielle behov, der skal tilfredsstilles. Derved tages såkaldt åndelige værdier ikke længere alvorligt, altså værdier, der ikke kan fremme den økonomiske vækst. Jeg tror bare ikke, at man kan finde mening i tilværelsen – og det er vel det, det handler om – ved at blive betragtet som en maskine til statens nytte”.

“Dansk politik er præget af en funktionalistisk tankegang, som bl.a. kommer til udtryk i forestillingen om “nødvendighedens politik”, som ret beset ikke har meget med politik at gøre. Vi har fået en teknokratisk politiker- og embedsmandselite, der har begrænset historisk viden og kun kan tale om “det her samfund”. De er kort sagt historieløse”.

“Det er eksempelvis historieløst, når visse liberale kalder det danske velfærdssamfund for en rent socialdemokratisk opfindelse. Enhver med lidt historisk viden ved dog, at der var politisk konsensus bag hovedelementerne gennem det meste af 1900-tallet. Eller tag nyliberalisternes opgør med den danske velfærdsstat, altså påstanden om, at vi skal tilbage til 1800-tallet, hvor velfærd blev varetaget af velgørende institutioner i civilsamfundet. Efter min opfattelse er det et udtryk for en total mangel på historisk viden at kunne forestille sig noget sådant.

Udkantsdanmark kan ikke bruges

Ifølge Michael Böss er historieløsheden og magtcentraliseringen dukket op i kølvandet på globaliseringen. Staten har nemlig fået styrket sin magt og i særlig grad de økonomiske ministerier, Nationalbanken og overnationale økonomiske organisationer som ECB og OECD.

“Specielt efter finanskrisen spiller de økonomiske ministerier, i høj grad Finansministeriet, førsteviolin. Og dermed sker der en ændring af politikerrollen. Politikerne bliver i mindre grad politikere, i den forstand vi har kendt dem, og glider i et med embedsværket. De vigtigste beslutninger bliver taget bag lukkede døre, mens mindre og mindre foregår i fuld offentlighed. Vi får et ikkepolitisk styre, en afpolitisering af demokratiet”.

“Eksempelvis slår den igennem i forhold til det såkaldte Udkantsdanmark. Sønderjylland eksisterer pludselig ikke mere som en historisk region, men er blevet til et kunstigt Region Sydjylland sammen med Fyn. Man er tilsyneladende ligeglad med, at der er historiske identiteter knyttet til de danske landsdele. Den funktionsmæssige tilgang præger også debatten om migration til byerne: hvis det er mere effektivt og nyttigt, at folk flytter fra land til by, er det helt i orden, og så er der ikke noget at gøre ved, at historiske bosætningsmønstre og fine gamle købstæder med en ofte unik arkitektur forfalder. Og så bilder man os ind, at det er del af en universel bevægelse fra land til by. Men det er jo en italesættelse af noget, som man godt kan sætte spørgsmålstegn ved. Jeg mener, der er tale om udtryk for den samme apolitiske ideologi, som præger nutidssamfundet: Alt det, der ligger uden for vækstområderne, hører så at sige fortiden til, og de folk, der insisterer på at blive boende, lever efter nogle værdier omkring nærhed, som ikke kan bruges til noget i dag. Desværre har denne nødvendighedens politik gode vilkår i et samfund som det danske”.

“Vi har en lang tradition i Danmark for at se pragmatisk på tingene. Det, jeg vil kalde en funktionalistisk tilgang til tingene. Vi bryder os ikke om politiske ideologier. Det er derfor, at funktionalismen – som man kan beskrive som en uofficiel, apolitisk statsideologi – er slået igennem. Funktionalisme er politik, der får tingene til at fungere. Den går helt tilbage til 30'erne, hvor den var fremherskende inden for arkitektur og byplanlægning – og forestillingen er, at også samfundet kan indrettes på fornuftig vis. Men med det udgrænser man fortiden, for den udgrænser alt, som ikke umiddelbart har funktionsværdi og ikke er en materiel ressource for samfundet”.

“For mig at se sætter skreddet for alvor ind i 1990'erne og begyndelsen af 00'erne, da “modernisering” bliver et mantra, mest blandt borgerlige. Modernisering betyder “rationalisering”, “effektivisering” og “væk med det gamle” i den offentlige sektor. Men da der er tale om en efterideologisk tendens, møder man den også på venstrefløjens”.

Woody Allen-virus har spredt sig

Böss er overbevist om, at det er umuligt at handle og forholde sig til fremtiden, hvis ikke man har en fortid, der har aflejret erindringer og erfaringer. Det gælder både den enkelte og samfundet. Men han – der kalder sig både socialliberal og værdikonservativ – mener ikke, at vi skal dvæle ved fortiden. Den skal derimod bruges med sigte på fremtiden.

“Objektivt set fungerer utrolig meget i vores samfund godt. Alligevel vil jeg minde om det voksende antal mennesker med psykiske lidelser, den høje selvmordsfrekvens, de mange brudte familier, den voksende bekymring over fremtiden. Der synes at have spredt sig en slags Woody Allen-virus. Der er mange udenlandske iagttagere, som beskriver Danmark som et af verdens mest velfungerende samfund. De forklarer det med henvisning til vores historie. Derfor ville det nok være en god idé, at vi også selv var bevidste om, hvad vi skylder vores historie – og at vi var opmærksomme på den udhuling af vores demokrati, som vi ser i øjeblikket”.

“Der sker en udhuling i disse år. Dels fordi borgerne trækker sig tilbage fra politik, dels fordi politikerne trækker sig tilbage fra borgerne. I dag lytter man hellere til eksperter, kommunikationsrådgivere, meningsmålinger og fokusgrupper. I dag er det vigtigste ikke, hvad der sker i folketingsalen, men foran kameraerne på gangene og i mødelokalerne. Der er absolut ingen grund til selvtilfredshed. Det kan godt være, det er værre andre steder, men også her er tilhiden til politikerne i bund for tiden, og vi skal være opmærksomme på, hvad det er for udhulingstendenser, der er i vores eget folkestyre. Det er bl.a. dem, jeg gør opmærksom på i min bog”.

Vi mangler fremtidsmod

Michael Böss mener, at mange politikere ikke bare selv er historieløse; de sørger også for at afskære kommende generationer fra historien med de reformer af skolen, der er gennemført de senere år. Det er også udslag af den nutidsfiksering, som truer med at undergrave samfundet, fordi den får os til at fejlbedømme, hvad der skal til for at fremtidssikre samfundet: Mennesker, der er i stand til at tænke selv.

“Der er mange gode ting i skolereformerne, f.eks. den større vægt på det faglige. Men der er også elementer, som jeg er kritisk over for, især den måde

hvorpå kompetencer og færdigheder prioriteres over viden. Det er gennem tilegnelse af viden om stoffet, at eleven udvikler sin selvforståelse og sin evne til at reflektere – altså “dannelse” – men i dag får eleverne at vide, at viden er noget, man kan google sig til. Jeg mener, vi har brug for historiebevidsthed og børn, som er i stand til at reflektere og forholde sig kritisk til det, politikerne tilbyder dem. Jeg er bange for, at vi som borgere er i færd med at blive gjort magtesløse”.

“Jeg frygter, at vi bliver lettere at manipulere med, hvis vi ikke har forståelse for, hvordan vores samfund kom hertil. Vi kan ikke forholde os til det, som politikerne vil have os til at se som det nyttige for samfundet, hvis vi ikke har historiebevidsthed. Den, der kan huske, har mulighed for at forstå sig selv. Den, der kender sin historie, kan gøre sig til en del af den og bliver ikke så let offer for påstanden om, at fremtiden er belagt med nødvendigheder. Historien kan være en kilde til indsigt, som giver os fremtidsmodet tilbage – både som individ og samfund”.

“Man skal være teknologinørd eller videnskabsfundamentalist for at tro, at alting bare vil blive bedre i fremtiden. Det er jo ikke bare de religiøse fortællinger, men også de sekulære om det evige fremskridt, som er under nedbrydning i de her år. Jeg vil vove at påstå, at vi står med en følelse af, at der ikke rigtig er noget at se frem til”.

Michael Böss ser gerne en forandring - “Først og fremmest en “bevidstgørelse” af offentligheden om betydningen af at se historien som en ressource, som kan hjælpe os med at bevare det bedste i vores samfund og til at reformere uden at miste de værdier, som har gjort Danmark og de andre skandinaviske lande til mønstersamfund i verden”.

Arrangementet begynder kl. 19.30 – Dørene er åbne fra kl. 18.45

Forhåndstilmelding senest søndag den 4. februar kl. 18

Navn
Tlf
Træffes bedst

Forhåndstilmelding kan også foretages via e-mail:
info@foredragsforeningen.dk
Husk venligst altid at oplyse dit medlemsnummer

Tilmelding via e-mail bekræftes altid med svarmail indenfor 3 dage, så du er sikker på, at vi har modtaget din tilmelding.

Der kan kun reserveres til førstkommande foredragsaften, og medlemskab er en forudsætning.

Bestyrelsen 2017/2018

Formand Jan Sjøstrøm

Sigerslevvestervej 9
3600 Frederikssund
21261231

**Næstformand Anne-Lene
Petersen**

Langelinievej 18
3600 Frederikssund
21250785

Kasserer Margit Juel

Ullemosevej 3
3600 Frederikssund
51225177

Sekretær Anne Bille

Søgårdsvej 2
3600 Frederikssund
22170337

Helle Sjøstrøm

Sigerslevvestervej 9
3600 Frederikssund
28935391

Hanne Munch Sørensen

Sigerslevvestervej 46
3600 Frederikssund
25325099

Arne Munch Sørensen

Sigerslevvestervej 46
3600 Frederikssund
22171326

Lisbeth Holmgren

Langelinievej 3
3600 Frederikssund
51329628

Thorkild Pedersen

Søgårdsvej 2
3600 Frederikssund
51686210

Michael Pedersen

Geerslettevej 10
3600 Frederikssund
26818356

Otto Pedersen

Roskildevej 107C
3600 Frederikssund
51363871

Hanne Borgmann

Strædet 7
3600 Frederikssund
33253318

René Jeppesen

Sigerslevvestervej 5
3600 Frederikssund
60491717

Berit Jeppesen

Sigerslevvestervej 5
3600 Frederikssund
40311293

**Du kan modtage "NYT" fra
Foredragsforeningen "digitalt".**

**Tilmelding:
info@foredragsforeningen.dk**

Grafisk tilrettelæggelse: www.farza.dk.

Produktion:

Margit Juel, e-mail: margitjuel@mail.dk